

Finansdepartementet
Fi2023/03236

Handläggare: Lena Södersten

Nya tullrättsliga sanktioner och skärpta åtgärder mot utförsel av stöldgods (SOU 2023:99)

Villaägarna inskränker yttrandet till att gälla frågan om utförsel av stöldgods. Villaägarna tillstyrker utredningens förslag, men anser att minimistrafvet för det nya brottet grovt utförselhäleri borde vara fängelse ett år.

Ett stort samhällsproblem

Villaägarna har under flera år drivit kravet att Tullverket ska få möjligheter att stoppa utflödet av stöldgods, men de ändringar i 37–40 §§ i smuglingslagen som trädde i kraft den 1 augusti 2021 är otillräckliga eftersom de förutsätter att brottsligheten upptäcks i Tullverkets ordinarie kontrollverksamhet som huvudsakligen gäller införselkontroll. Här handlar det om att stoppa utflödet.

Den gränsöverskridande tillgreppsbrottsligheten är ett stort samhällsproblem. Enligt polisen står internationella stöldligor för minst 50 procent av bostadsinbrotten. Dessutom säljs även stöldgods från inhemska nätverk utomlands.

Bostadsinbrott räknas som mängdbrott och har låg upplklaringsprocent. Polisen har återkommande fått kritik för brister i hanteringen av mängdbrott, bland annat i en granskningsrapport från Riksrevisionen i februari 2023. Om det går att stoppa utförseln av stöldgods blir det åtminstone möjligt för målsäganden att få tillbaka stöldgodset innan det förs ut ur landet. För sedan är chansen att få tillbaka det man blivit bestulen på liten. Det är en viktig fråga för den enskilde, men också för tilltron till rättsväsendet.

De internationella stöldligorna är generellt störningskänsliga och byter snabbt geografiskt område eller tillvägagångssätt vid åtgärder som innebär risk för ökad upptäckt eller lägre vinstmarginaler. Med de lagändringar som förslås i betänkandet i kombination med förstärkta resurser till Tullverket delar förbundet utredningens bedömning att förslaget kan få positiva effekter på den gränsöverskridande tillgreppsbrottsligheten.

Utredningens förslag

Villaägarna tillstyrker förslaget om det nya brottet utförselhäleri. Det är rimligt att det för att brottet ska vara fullbordat räcker med att syftet är att föra ut stöldgodset ur landet. Det är också rimligt att, i likhet med reglerna om näringshäleri, lätta på beviskravet och inte ställa krav på att förbrottet ska vara styrkt.

Förbundet anser däremot att den undre gränsen i straffskalan för grovt utförselhäleri borde vara fängelse ett år, lika som för inbrottsstöld. Utredningen är inne på samma tankegång, men motiverar sitt förslag om en lägsta straffnivå på sex månader men den generella översyn av straffskalorna som nu sker.

Villaägarna håller med om att det även krävs andra åtgärder. Det är rimligt att Tullverkets uppgift ska vara att upptäcka brottsligheten och ingripa för att förhindra att stöldgodset sedan lämnar landet, medan det är Polisen som ska utreda brottet. De föreslagna nya befogenheterna för tulltjänstemannen – att kunna kroppsvisitera personer och genomsöka fordon i gränsnära områden – också är rimliga.

Villaägarna håller också med om att utförselhäleri ska vara en huvuduppgift för Tullverket och ingå i Tullverkets direkta brottsbekämpning, med samma befogenheter som när smuggling upptäcks. Det är också helt nödvändigt att myndigheten får de resurser som krävs för att klara uppgiften, både på kort sikt och över tid. Det kommer också att krävas att polisen prioriterar att utreda de brott som Tullverket upptäcker. I annat fall finns risken att även detta förslag blir verkningslöst.

Villaägarnas Riksförbund

Helena Thybell
Förbundsdirektör